

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

35. Quantum debeat vsurarius restituere, & ex quibus bonis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

licet plus valeat. Hæc intellige, quando qui dat pecunias, non petit sibi dari in eadem materia, in qua dat, siue minus, siue plus valeant: tunc enim essent sic dandæ, siue auctus, siue minus esset valor pecuniarum.

Alia quinta causa accipiendi in mutuo ultra sortem, est, cum quod accipitur, aliàs erat debitum accipiendi: ut, cum quis non potens sua recuperare, mutuat, ut ei sua reddantur, non est usura; nam verè non est lucrum, quia lucrum est, quando accipit, quod suum non erat. De hac causa superius in definitione diximus.

Vltima causa est, cum mutuum non verè intercedit, sed degenerat in sortem potius: v. g. si quis mutuarer alicui mille aureos, hoc pacto, ut si intra decennium mortuus fuerit, vel dans, vel accipiens, sint accipientis, & hæredum; si verò vitæ superstes fuerit, teneatur reddere mille & quingentos. Sylu. verb. usura. l. §. 36. putat esse usuram; sed Sylu. putat id, quando mutuatarius obligatur subire sortem, ut, c. nauiganti, de vitis iudicatur de obligante ad assecurationem; tamen si non dicit obligatio, sed liberè vellet mutuatarius, sic non est usura: nec enim hic intercedit verè mutuum, sed est fors quædam: & dummodò seruetur æqualitas in sorte ex vtraque parte, non est minus contractus neque usurarius.

Quantum debeat usurarius restituere, & ex quibus bonis.

CAPVT XXXV.

Nunc de restitutione, quæ facienda est, usurarium, restituere oportet. Ac primum quidem de quantitate restitutionis, certum est, eum, qui ultra mutuum accepit, necrum ex usura, teneri ad restitutionem, & non quamcumque, sed eorum omnium, quæ ultra sortes datas accepit. Teneretur etiam restituere damna illata, & lucra cessantia, quæ ex usurarium solutione obuenerunt, soluentibus usuras ex earum solutione: v. g. si quis, ut solueret usuras, coactus est domum vel agrum minoris vendere, quam valebat, usurarius teneatur, non solum de usura accepta, sed de damno dato facere restitutionem, ut habet S. Thom. 2. 2. q. 78. ar. 4. Rursus, si solvens negotiabitur illa pecunia, & dum eam usurario soluit, lu-

crum

crum perdidit, tenetur ei vsurarius de lucro cessante, ad modum superius dictum. Ita habet Soto li. 6. q. 1. ar. 4. Ultra ista tenetur etiam vsurarius aliquando restituere simul fructus, quos apud eum res per vsuras acceptæ fecerunt.

In cuius gratiam, aduerte distinctionem superius positam: res enim per vsuras acceptæ sunt in duplici differentia.

Quædam quæ ex se non fructificant, nisi ex industria habentis, vt pecunia, frumentum, oleum, & alia, quæ vsu consumuntur.

Quædam verò ex se fructificant, vt domus, ager, vinea, oliuetum, equus, seruus, & alia, quæ vsu non consumuntur. Vsurarius igitur non tenetur restituere eos fructus, quos ex rebus vsu consumptilibus sua industria conquisiuit: v. g. si pecunijs vsurarijs negociatus, lucratus est multa, nihil horum tenetur reddere, nisi, vt diximus, lucrū cessans, vel damnum emergens, si quod euenit alteri, causa vsuræ. Et idem est dicendum de agro, domo, vel re, vsu non consumptibili, quæ empta est ab vsurario pecunijs vsurarijs, non tenetur horum fructus reddere, quia ex ipsius industria sunt, vt dicit S. Tho. loc. cit. Vnde in c. cum tu, de vsur. dicit: quod, cum cogi debet vsurarius soluere, tales res debent vendi, si aliunde non est soluendo, vt ex pretio vsura restituatur: non tamen dicit esse ab eo auferendas; nam residuum pretij, si quid superest, est ipsius vsurarij. At verò; cum res vsurariæ, id est, quas ab vsuras soluentibus accepit, sunt ex se fructiferæ, tunc tenetur res cum fructibus restituere, deductis expensis. Ista autem restitutio prædicta debet fieri ijs, à quibus vsuræ sunt acceptæ, aut ipsorum hæredibus. Quando autem nullus horum apparet, sed omnes ignorantur, est facienda pauperibus restitutio. Hæc sententia communis est.

Secundo loco videndum est, ex quibus bonis facienda est restitutio. In cuius explicationem, aduerte, bona vsurarium esse in quadruplici differentia. Quædam, quæ per vsuras accipiuntur, sed vsu consumuntur, vt pecuniæ, frumentum, & alia. Quædam talibus empta, sed quæ vsu non consumuntur, vt domus, agri, vineæ pecunijs per vsuram acceptis empta. Quædam per eadem accepta immediatè, & vsu non consumptibilia, vt domus, agri, &c. Vltimo bona propria, non per vsuras accepta. Quantum ad præsens, eadem est ratio de secundis & primis. Vt tamen resolutio habeatur, sunt aliquot dicta.

Primum est, omnia huiusmodi bona, dum sunt in potestate usurarij, sunt obnoxia restitutioni usurarum. vt ex eis tantum auferatur quantum sufficit pro restitutione usurarum admodum predictam. Explico; Si quis mille aureos accepit per usuras, tenetur restituere ex quibuscumque bonis suis, acceperit, si consumpsit illos, debeant abstrahi à proprijs bonis suis, si illis fundum emit, nec aliud habet vnde soluat, debeat fundus vendi, & ex pretio usura restitui.

Secundo, Idem dicendum est de hæredibus usurarij acceptantibus hæreditatem: omnia enim bona hæreditate accepta manent obnoxia restitutioni. Tamen notandum est, cum multi sunt hæredes, non sunt obnoxij nisi pro rata: si enim rem partem vnus accepit, tertiam usurarum partem tenetur restituere, nisi inter alia bona sit res vsu consumptibilis usurarum: nam qui habet, tenetur reddere domino, & ab alijs coheredibus exigere partes suas, si minor pars ab eo erat restituta, quàm sit res illa reddita. In hoc puncto forum conscientie & exterius non conueniunt: nam in exteriori, si quis semel accepit hæreditatem usurarij, quamuis postea inuenta sit minor debitis, cogetur omnia restituere, nisi sub aliqua conditione acceptauerit, qua se ad aliquot obligauit soluenda: in foro interiori non tenetur plus restituere, quam accepit per hæreditatem.

Tertio. Cum res vsu non consumptibilis per usuram accepta est, manet restitutioni obnoxia, in cuiuscumque sit potestate, siue sit apud usurarium, siue apud hæredem, siue apud eum, qui ab usurario emit, siue domum accepit, denique à quocumque habeatur, domino debet reddi, quia semper est ipsius domini premissi, sicut res furto oblata.

Quarto. Ex alijs bonis per usuram acceptis, siue vsu consumptibilibus, siue vsu non consumptibilibus; emptis autem ab usurario, si usurarius habeat alia propria bona, vnde usuram restituat, potest ea alienare donando, vendendo, emendo, vel quouis modo; nec qui ea recepit, restituere tenetur: v.g. usurarius habet multa propria bona, quibus potest restituere ea, que per usuram accepit, siue sint bona priora, siue posteriora modo, quouis hæc usuraria bona quouis modo bona à se alienet, qui accepit, non peccat, nec restituere tenetur, quamuis postea usurarius ad inopiam veniat, nec habeat vnde soluat, dummodo habuerit cum alienauit. Et multi casus per hoc soluantur, vt de recipiente dorem ab usurario ex pecunijs usurarijs, vel ex par-

tis per eas; de accipiente dono, vel modo alio, nullus horum tenetur, si, cum accepit, propria bona habebat vsurarius, ex quibus solueret, quia non tenebatur restituere ex illis eisdem acceptis, nisi ex quibus vellet.

Quintò. Cum tamen vsurarius non habet alia bona propria, unde soluat, præter ea, quæ ex vsuris acquisiuit, sunt multi, qui dicunt, generaliter omnes qui accipiunt ab eo modo quouis teneri ad restitutionem accepti. At Sot. optimè cum distinctione procedit, lib. 6. q. 1. art. 4. Inquit enim, dupliciter aliquem alienare sua.

Vno modo, cum rei propriæ diminutione, vt cum dat, & non recipit, puta, cum donat alteri, cum dat dotem filia, cum dat mercedem famulis, qui rem domini suo labore vel negotio non augent.

Altero modo absque rei suæ diminutione, vt, qui emit: dat enim vnum, & recipit æquiualens, & vt qui dat mercedem laborantibus in re sua: hi enim augent rem ipsam. Iuxta hoc dico, quòd ralis vsurarius, qui alienat modo priori, facit rem alienatam restitutioni obnoxiam. Vnde gener non potest dotem accipere, & si accipiat, tenetur restituere, quamuis, cum bona vsurarij restituenda sunt incerta, possit ab Episcopo petere, vt sibi applicentur, vt dicit Nauarr. cap. 17. num. 280. nec etiam potest donare nec alere famulos, qui rem domini non augent; & hi tenentur restituere, nisi ignorantia excusentur. At verò; si posteriori modo alienat, non obligantur, nec sunt obnoxia restitutioni, cum acceperit vsurarius æquiualens, unde posset restituere, dummodò, vt diximus, non sit res vsu nõ consumptibilis, ex ipsa vsura accepta. Ab his excipit Nauarr. loco allegato vxorem vsurarij, quæ licet habeat propriam dotem, potest sustentari ex bonis mariti, etiam per vsuram acceptis, dummodò viuat moderatè, secundum statum: nam prior est obligatio sustentandi vxorem, quam alia debita satisfaciendi. Excipiuntur etiam filij, qui aliunde viuere non possunt, & serui rem domini augentes, & qui coacti sunt seruire ei.